

B.A. (Part-II) Semester-IV (CBCS) Examination**OPTIONAL SUBJECT (C.D.)****COMMUNITY DEVELOPMENT AND EXTENSION**

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— All questions are compulsory.

1. Highlight the malnutrition problem of children in tribal community. 12

OR

Explain the major provisions of Forest Rights Act 2006. 12

2. What is data collection ? Explain in detail methods of data collection. 12

OR

Discuss in detail on Interview Schedule, Interview and observation. 12

3. Write answers in brief :

- (a) Structure of Zilha Parishad. 3
 (b) Role of Panchayat Samittee. 3
 (c) Structure of Gram Panchayat. 3
 (d) Gram Sabha. 3

OR

- (e) Chief Executive Officer. 3
 (f) Block Development Officer. 3
 (g) Gramsevak. 3
 (h) Rights of Sarpancha. 3

4. Write answers in brief :

- (a) Health Problems of rural Community. 3
 (b) Educational Problems of rural Community. 3
 (c) Unemployment Problems of rural community. 3
 (d) Concept of rural Community. 3

OR

- (e) Characteristics of rural Community. 3
 (f) Concept of Extension Education. 3
 (g) Objectives of social development. 3
 (h) Role of Extension worker. 3

5. Write answers in brief :

(a) Concept of Human Rights.	3
(b) Importance of Human Rights.	3
(c) Major Provisions of Human Rights Act.	3
(d) Objectives of Human Rights.	3

OR

(e) Concept of distance education.	3
(f) Objective of distance education.	3
(g) Importance of distance education.	3
(h) Importance of extension education.	3

6. Choose the correct options : 20×1=20

- (1) Interview is _____ method of data collection.
(a) Primary	(b) Secondary
(c) Third	(d) None of these
- (2) Questionnaire is sent by _____.
(a) Post	(b) E-mail
(c) WhatsApp	(d) All the above
- (3) Who was the President of Maharashtra Panchayati Raj Samittee ?
(a) Sudhakarao Naik	(b) Vasantao Naik
(c) Shankarrao Chavhan	(d) None of these
- (4) President of Zilha parishad is elected by :
(a) Majority	(b) Nominated
(c) By CEO	(d) None of these
- (5) Period of Zilha Parishad is _____.
(a) 5 yrs	(b) 4 yrs
(c) 2 yrs	(d) None of these
- (6) Cause of migration in tribal community _____.
(a) Service	(b) Labour work
(c) Business	(d) All the above

- (7) Extension education is _____.
(a) Formal education (b) Informal education
(c) Distance education (d) None of these
- (8) _____ is the Human Rights Day.
(a) 10 Dec (b) 14 Dec
(c) 18 Dec (d) 20 Dec
- (9) When was the Maharashtra State Human Rights Commission established ?
(a) 6 March 2001 (b) 8 March 2002
(c) 12 March 2004 (d) 20 March 2006
- (10) _____ is the merit of Interview Technique.
(a) All types of data collection (b) Complex
(c) Prejudice (d) None of these
- (11) _____ is called first citizen of village.
(a) Sarpanch (b) Member
(c) Gramsevak (d) None of these
- (12) _____ is the administrative chief of Zilha Parishad.
(a) Chief Executive Officer (b) President
(c) Gram Sevak (d) None of these
- (13) _____ is the administrative chief of Panchayat Samittee.
(a) Block Development Officer (b) Sabhapati
(c) Gramsevak (d) None of these
- (14) _____ is the administrative chief of Gram Panchayat.
(a) Gramsevak (b) Secretary
(c) Sabhapati (d) None of these
- (15) Malnutrition is properly found in the area _____.
(a) Tribal (b) Rural
(c) Urban (d) None of these
- (16) Forest Rights Act passed in _____.
(a) 2002 (b) 2004
(c) 2006 (d) None of these

- (17) _____ is the reason of tribal displacement.
- (a) Developmental Project (b) Tiger Project
(c) Core area (d) All the above
- (18) _____ is the type of community.
- (a) Rural Community (b) Urban Community
(c) Tribal community (d) All the above
- (19) President of National Human Rights Commission is _____.
- (a) Judge of Supreme Court (b) Advocate
(c) Manager (d) None of these
- (20) Vishakha Margadarshika is coming under _____.
- (a) Maharashtra State Human Rights Commission
(b) Gramsabha
(c) Education Department
(d) None of these

B.A. (Part-II) Semester-IV (CBCS) Examination**OPTIONAL SUBJECT (C.D.)****COMMUNITY DEVELOPMENT AND EXTENSION**

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :—सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

1. आदिवासी समुदायातील बालकांचे कुपोषण यावर प्रकाश टाका. 12
किंवा
वनहक्क कायदा 2006 मधील प्रमुख तरतूदीचे स्पष्टीकरण करा. 12
2. तथ्य संकलन म्हणजे काय ? ते सांगून तथ्य संकलनाच्या पद्धतीवर सविस्तर चर्चा करा. 12
किंवा
मुलाखत अनुसूची, मुलाखत आणि निरीक्षण यावर सविस्तर चर्चा करा. 12
3. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
(अ) जिल्हा परिषदेची रचना. 3
(ब) पंचायत समितीची भूमिका. 3
(क) ग्रामपंचायत संरचना. 3
(ड) ग्रामसभा. 3
किंवा
(इ) मुख्य कार्यकारी अधिकारी. 3
(फ) गट विकास अधिकारी. 3
(ग) ग्रामसेवक. 3
(ह) सरपंचाचे अधिकार. 3
4. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
(अ) ग्रामीण समुदायाच्या आरोग्यविषयक समस्या. 3
(ब) ग्रामीण समुदायाच्या शैक्षणिक समस्या. 3
(क) ग्रामीण समुदायातील बेरोजगारीची समस्या. 3
(ड) ग्रामीण समुदाय संकल्पना. 3

किंवा

- (इ) ग्रामीण समुदायाची वैशिष्ट्ये. 3
- (फ) विस्तार शिक्षणाची संकल्पना. 3
- (ग) सामुदायिक विकासाचे उद्देश. 3
- (ह) विस्तार कार्यकर्त्यांची भूमिका. 3
5. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- (अ) मानवाधिकाराची संकल्पना. 3
- (ब) मानवाधिकाराचे महत्व. 3
- (क) मानवाधिकार कायद्यातील प्रमुख तरतूदी. 3
- (ड) मानवाधिकाराचे उद्देश. 3

किंवा

- (इ) दुरस्थ शिक्षणाची संकल्पना. 3
- (फ) दुरस्थ शिक्षणाचे उद्देश. 3
- (ग) दुरस्थ शिक्षणाचे महत्व. 3
- (ह) विस्तार शिक्षणाचे महत्व. 3
6. योग्य उत्तर निवडा : 20×1=20
- (1) मुलाखत ही _____ तथ्ये गोळा करण्याचे माध्यम आहे.
- (अ) प्राथमिक (ब) द्वितीयक
- (क) तृतीयक (ड) यापैकी नाही
- (2) प्रश्नावली ही _____ या द्वारे पाठविली जाते.
- (अ) पोष्ट (ब) ई-मेल
- (क) वॉट्सअप (ड) वरील सर्व
- (3) महाराष्ट्र पंचायत राज समितीचे अध्यक्ष कोण होते ?
- (अ) सुधाकर राव नाईक (ब) वसंतराव नाईक
- (क) शंकरराव चव्हाण (ड) यापैकी नाही
- (4) जिल्हा परिषदेचा अध्यक्ष हा _____ निवडला जातो.
- (अ) बहुमताने (ब) नामनियुक्त
- (क) CEO द्वारा (ड) यापैकी नाही

- (5) जिल्हा परिषदेचा कार्यकाळ _____ वर्षांचा असतो.
- (अ) 5 वर्षे (ब) 4 वर्षे
(क) 2 वर्षे (ड) यापैकी नाही
- (6) आदिवासी समुदायामध्ये स्थलांतरणाची कारणे _____ .
- (अ) नौकरी (ब) मजूरी
(क) व्यवसाय (ड) उपरोक्त सर्व
- (7) विस्तार शिक्षण हे _____ आहे.
- (अ) औपचारिक शिक्षण (ब) अनौपचारिक शिक्षण
(क) दुरस्थ शिक्षण (ड) यापैकी नाही
- (8) _____ हा मानवाधिकार दिन म्हणून साजरा केला जातो.
- (अ) 10 डिसेंबर (ब) 14 डिसेंबर
(क) 18 डिसेंबर (ड) 20 डिसेंबर
- (9) महाराष्ट्र राज्य मानवाधिकार आयोगाची स्थापना _____ या दिवशी झाली.
- (अ) 6 मार्च 2001 (ब) 8 मार्च 2002
(क) 12 मार्च 2004 (ड) 20 मार्च 2006
- (10) मुलाखत तंत्राचा _____ हा गुण आहे.
- (अ) सर्व प्रकारच्या तथ्यांचे संकलन (ब) न्यूनगंड
(क) पूर्वग्रह (ड) यापैकी नाही
- (11) _____ हा गावाचा प्रथम नागरीक असतो.
- (अ) सरपंच (ब) सदस्य
(क) ग्रामसेवक (ड) यापैकी नाही
- (12) जिल्हा परिषदेचा प्रशासकीय प्रमुख _____ असतो.
- (अ) मुख्य कार्यकारी अधिकारी (ब) अध्यक्ष
(क) ग्रामसेवक (ड) यापैकी नाही
- (13) पंचायत समितीचा प्रशासकीय प्रमुख _____ असतो.
- (अ) गट विकास अधिकारी (ब) सभापती
(क) ग्रामसेवक (ड) यापैकी नाही
- (14) ग्रामपंचायतीचा प्रशासकीय प्रमुख _____ असतो.
- (अ) ग्रामसेवक (ब) सचिव
(क) सभापती (ड) यापैकी नाही

- (15) कुपोषण हे प्रमुख्याने _____ या भागात जास्त दिसून येते.
(अ) आदिवासी (ब) ग्रामीण
(क) शहरी (ड) यापैकी नाही
- (16) वनहक्क कायदा _____ या वर्षी झाला.
(अ) 2002 (ब) 2004
(क) 2006 (ड) यापैकी नाही
- (17) आदिवासी समुदायातील विस्थापन आहे _____ या कारणामुळे होते.
(अ) विकास प्रकल्पामुळे (ब) वाघ प्रकल्पामुळे
(क) दुर्गम परिसरामुळे (ड) उपरोक्त सर्व
- (18) समुदायाचे _____ प्रकारे आहे.
(अ) ग्रामीण समुदाय (ब) शहरी समुदाय
(क) आदिवासी समुदाय (ड) उपरोक्त सर्व
- (19) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाचे अध्यक्ष _____ असतात.
(अ) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती (ब) वकील
(क) प्रबंधक (ड) यापैकी नाही
- (20) विशाखा मार्गदर्शिका _____ यांच्या कार्यक्षेत्रात येतात.
(अ) महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोग (ब) ग्रामसभा
(क) शिक्षण विभाग (ड) यापैकी नाही